

EDUSKUNNAN  
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Helsingissä

15 päivänä lokakuuta 1992

Lausunto n:o 5

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 2 päivästä lokakuuta 1992 varannut ympäristövaliokunnalle mahdollisuuden antaa lausunto hallituksen esityksestä n:o 187 laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina hallitusneuvos Jarl Hagelstam valtiovarainministeriöstä, kansliapäällikkö Lauri Tarasti ympäristöministeriöstä, tutkija Sari Suurnäkki kilpailuvirastosta, pääjohtaja Nils E. Silfverberg Esso Oy:stä, pääjohtaja Rolf Hasselblatt Shell Oy:stä, toimitusjohtaja Esko Muhonen Vapo Oy:stä, johtaja Rainer Frigren Neste Oy:stä, johtaja Jouko Mikola Imatran Voima Oy:stä ja tekniikan tohtori Markku Nurmi.

**Hallituksen esitys**

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähköverosta. Pääasiallisesti valtiontaloudellisista syistä sekä toissijaisesti energia- ja ympäristöpoliittisin perustein ehdotetaan, että sähköenergialle asetetaan valmisteverotyyppinen vero, jonka määrä olisi 1,5 penniä kilowattitunnilta. Ydinvoimalla tuotetusta sähköstä sekä tuontisähköstä kannettaisiin lisävero, joka olisi 0,62 penniä kilowattitunnilta.

Runsaasti energiaa käyttävälle teollisuudelle myönnettäisiin sähköveroa vastaava palautus.

Polttoaineverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kevyestä ja raskaasta polttoöljystä, kivihiilestä, jyrsturpeesta ja maa-kaasusta kannettava polttoaineveron lisävero korotettaisiin noin kaksinkertaiseksi. Moottoribensiinistä kannettavaa polttoaineveron perusveroa ehdotetaan korotettavaksi 32 penniä litralta. Moottoribensiinistä ja dieselöljystä kannettavaa lisäveroa ehdotetaan porrastettavaksi ympäristöpoliittisin perustein.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

**Valiokunnan kannanotot**

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Puoltaessaan lakiehdotuksia valiokunta on kuitenkin samalla kiinnittänyt huomiota ehdotettujen muutosten perusteisiin. Sähkövero ja polttoaineveron korotus ehdotetaan säädettäväksi pääasiassa valtiontaloudellisista syistä ja vain jossain määrin energia- ja ympäristöpoliittisin perustein.

Valiokunta ei pidä tätä lähtökohtaa hyvänä. Ympäristöverotuksen kehittäminen ja käyttöönotto on luonnonsuojelun kannalta välttämätöntä. Valiokunnan mielestä nyt käsiteltävänä olevissa energiaverotuksen muutoksissa olisi pitänyt selkeämmin ottaa huomioon ympäristöperusteet siten, että verotusta olisi porrastettu kauttaaltaan polttoaineiden ympäristöhaittojen mukaan. Tällä hetkellä esimerkiksi polttoturpeen verorasitus on korkeampi kuin raskaan polttoöljyn. Valiokunta kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota siihen, että Ruotsissa on ympäristöverotuksessa edetty Suomea pitemmälle.

Hallituksen esityksessä porrastusta ehdotetaan vain liikennepolttonesteisiin. Porrastus ehdotetaan toteutettavaksi niin, että rikittömän dieselöljyn polttoaineveron lisäveroa alennettaisiin 15 pennillä litralta ja muun kuin reformuloidun moottoribensiinin lisäveroa korotettaisiin 5 pennillä litralta.

Saadun selvityksen mukaan ehdotettu liikennepolttonesteiden verojen ympäristöporrastus on vain tuotantokustannusten eron suuruinen.

Dieselöljyssä ero on tällä hetkellä niin merkittävä, ettei ympäristöllisesti parempi dieselöljy ole voinut kilpailla muun dieselöljyn kanssa. Ehdotetun porrastuksen myötä ero tasoittuisi. Mootoribensiinissä ero on sen verran pieni, ettei se ole estänyt kilpailua. Valiokunta katsookin, etteivät kilpailulliset näkökohdat aseta esteitä ehdotetulle tuotantokustannusten lisäykset huomioivalle porrastukselle.

Periaatteellisena kantanaan valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelun vaatimukset tulee sisällyttää läpikäyvänä periaatteena muuhun yhteiskuntapolitiikkaan. Kilpailun vapauskaan ei saa estää ympäristönsuojelun toteuttamista.

Keskeisessä asemassa ympäristönsuojelussa ovat taloudelliset ohjauskeinot. Siksi valiokunta kiirehtii ympäristöverotuksen laajempaa käyttöönottoa.

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta esittää kunnioittaen lausuntonaan,

*että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina ja*

*että valtiovarainvaliokunta muutoinkin ottaisi mietinnössään huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Vanhanen, jäsenet Aula (osittain), Biaudet, Hautala,

Jääskeläinen, Karhunen, Kautto, Korkea-oja, Markkula, Myller, Rask, J. Roos, Särkijärvi ja Vuorensola (osittain).

### Eriävä mielipide

Sähkövero ei hallituksen esittämässä muodossa perustu ympäristöpoliittiseen näkemykseen eikä se siirrä verotuksen painopistettä riittävästi ympäristöverotuksen suuntaan. Energiaverotuksen pitäisi jo vuoden 1993 budjetissa perustarkeukseltaan kannustaa voimakkaasti energian säästöä sekä parantaa uusiutuvien biomassan, aurinko- ja tuulienergian kilpailukykyä. Sillä tulisi tehdä puun energiakäytöstä liiketaloudellisesti kannattavaa, mikä puolestaan loisi vähintään 15 000—20 000 työpaikkaa. Tällaisiin tavoitteisiin on mahdollista päästä seuraavassa esitetyin keinoin.

Hiilidioksidiveroa korotetaan 10 penniin hiilidioksidikilolta (n. 40 p hiilikilolta). Ydinvoimala ja vesivoimalla tuotetulle sähkölle säädetään erillinen vero 7 p/kWh, joka vastaa hiilellä tuotetun sähkön hinnan kohoamista. Tuotto on tuoreimpien energiatilastojen perusteella 4,2 miljardia markkaa hiilidioksidin osalta ja 1,8 miljardia

markkaa vesi- ja ydinvoiman osalta. Kun kysynnän hintajousto otetaan huomioon, tuotoksi arvioidaan yhteensä 5,5 miljardia markkaa.

Samalla voidaan luopua yleisestä sähköverosta, mikä vähentää tuloja 690 miljoonaa markkaa. Edellä esitettyjen energiaverojen tuotolla voidaan alentaa tuloveroa ja työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kaiken kaikkiaan edellä esitetty verotuksen painopisteen muutos alentaa työvaltaisten yritysten kokonaiskustannuksia. Paljon energiaa käyttävän vientiteollisuuden kokonaiskustannukset puolestaan kasvavat. On aivan oikein, että puunjalostusteollisuus, joka menestyy nyt verrattain hyvin, osallistuisi laman kustannuksiin tällä tavoin. Suhdannetilanne on siis mitä otollisin tällaisen ohjelman toteuttamiselle.

Ympäristövaliokunnan olisi mielestäni tullut esittää lausunnossaan, että valtiovarainvaliokunta edellyttäisi hallituksen kehittävän verotusta edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1993

**Heidi Hautala**